

มติชนสุดสัปดาห์
ศุกร์ 24 ธ.ค. 53

อาหารสมอง แก๊งกำไรที่ดินในฮานอย

วีรกร ตรีเศศ

เวียดนามเป็นเพื่อนบ้านอาเซียนที่อยู่ไม่ไกลจากเราอีกต่อไปแล้ว ปัจจุบันคนไทยจำนวนมากเดินทางสะพานข้ามแม่น้ำโขงที่สอง (มุกดาหาร-สุวรรณเขต) ผ่านลาวไปออกเวียดนาม โดยใช้เวลาทั้งหมดจากมุกดาหารถึงเมืองเว้ประมาณ 7-8 ชั่วโมง ความสะดวกในการเดินทางเช่นนี้ทำให้คนไทยรู้จักเวียดนามยิ่งขึ้น

ผมได้มีโอกาสเดินทางไปฮานอยเมืองหลวงของเวียดนามที่ฉลองครบรอบ 1,000 ปีของการเป็นเมืองไปเมื่อเร็ว ๆ นี้และได้เห็นหลายสิ่งที่น่าสนใจผ่านด่านพรมแดน ข้อมูลเหล่านี้ได้รับมาจากคนเวียดนามโดยตรง

เรื่องแรกคือความเข้าใจที่ว่าเวียดนามและไทยอยู่ในระดับการพัฒนาประเทศเดียวกัน และเวียดนามกำลัง “แซง” ไทย ใครที่ไปเห็นฮานอยแล้วจะรู้ว่าเวียดนามยังขาดเงินทุนสำหรับโครงสร้างพื้นฐานของประเทศอยู่มาก ถนนหนทางในเมืองและนอกเมืองยังอยู่ในสภาพที่ต้องการเงินทุนอย่างมากมาพัฒนา ตลอดทางจะย่ำเยี้ยด้วยรถมอเตอร์ไซด์นับล้าน ๆ คันที่ขับกันอย่างเกือบไร้กติกา แต่ใส่หมวกกันน็อกทุกคน การเดินทางระหว่างเมืองใช้เวลานานกว่าปกติเนื่องจากสภาพถนนบังคับให้วิ่งในความเร็วดำ

เวียดนามมีสภาพภูมิศาสตร์เป็นเส้นยาวลงมา โฮจิมินห์ซิตี้ (ไซ่ง่อนเดิม) กับฮานอยห่างกันถึง 1,760 กิโลเมตร ดูแผนที่แล้วจะเห็นว่าเดินทางจากโฮจิมินห์ซิตี้มากรุงเทพฯ ไกลกว่าไปฮานอย การเป็นสอง “ประเทศ” ของเหนือใต้ในประเทศเดียวกันจึงยังคงอยู่ในใจของคนเวียดนาม ถึงแม้จะหลอมรวมเป็นประเทศเดียวกันตั้งแต่ 1975 แล้วก็ตาม ทั้งนี้เพราะระยะทางเป็นสาเหตุสำคัญส่วนหนึ่ง

คนใต้ที่มีโฮจิมินห์ซิตี้เป็นหลักนั้นแก๊งค้าขาย มีทุนมากกว่า เจริญด้านวัตถุมากกว่าเนื่องจากอยู่ในระบบทุนนิยมมานานกว่า ส่วนคนเหนือที่มีฮานอยเป็นหลักนั้น

มีสภาพเสมือนตัดขาดจากความเจริญของโลกภายนอก จะใกล้จั้นก็ไม่ใกล้อีก หันออกไปทาง ตะวันออกก็เป็นทะเลด้วยชายฝั่งยาวจากเหนือมาได้

เวียดนามมีรายได้ต่อหัวต่อปีน้อยกว่าไทย 4 เท่าเศษ ถือว่ายังอยู่ไกลพอควรในด้าน สถานะทางเศรษฐกิจ สิ่งที่มีค่าที่สุดของเวียดนามก็คือคนเวียดนามซึ่งโดยทั่วไปเป็นคนที่ยันมุ่มมัน บากบั่น มากกว่าคนเอเชียหลายชาติโดยเปรียบเทียบ (คนเวียดนามที่ขี้เกียจ ไม่บากบั่น ก็มีไม่น้อย) หากเวียดนามมีโครงสร้างพื้นฐานที่ดีกว่านี้ในเรื่องการเดินทาง การขนส่งคมนาคม ความรู้ด้าน ภาษาโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ การโทรคมนาคม ฯลฯ ด้วยการลงทุนของทั้งภาคเอกชนและรัฐ ก็จะไปได้ดีมากในอนาคต

เรื่องที่สองคือการเก็งกำไรที่ดินในฮานอย ปัจจุบันรัฐบาลกำลังตัดถนนออกไปนอก เมืองเพื่อรองรับการขยายตัวของฮานอยซึ่งปัจจุบันมีประชากรกว่า 6.5 ล้านคน ถนนใหม่นี้ตัดผ่าน ชุมชนที่มีคนอาศัยอยู่มานาน แต่คนเหล่านี้ก็ยินดีถูกเวนคืนเพราะรัฐบาลจัดสรรที่ดินให้ใหม่อยู่ไม่ ไกลออกไปนัก และได้านิสงส์จากราคาที่ดินในบริเวณนั้นโดยเฉพาะที่ดินริมถนนที่พุ่งขึ้นมหาศาลถึง ขนาดตารางเมตรละ 400,000 บาท (ตารางวาละ 1.6 ล้านบาท!)

ราคาเช่นนี้มาจากการถีบตัวขึ้นตลอดด้วยการเก็งกำไรที่ดิน น้ำมันที่หล่อลื่นก็คือ การเป็นเศรษฐกิจเงินสด ไม่ว่าใครจะซื้อที่ดิน บ้าน รถยนต์ ต้องจ่ายกันด้วยเงินสดทั้งนั้น (สกุล US ดอลลาร์ หรือโด้ง) ไม่มีการกู้ยืมผ่อนส่งหรือกู้ยืมจากธนาคาร เหตุผลสำคัญก็คือคน ที่มีเงินมาก ๆ ไม่กล้าฝากเงินไว้ในธนาคาร (ถึงแม้ดอกเบี้ยจะสูงถึงร้อยละ 12-15 ก็ตาม) เพราะค่าเงิน โด้ง (ราคาของ US ดอลลาร์ในรูปเงินโด้ง) แกว่งไกลจนเสี่ยงต่อการขาดทุน และที่สำคัญก็คือ ทางการจะรู้ว่าตัวเองรวย ซึ่งอาจทำให้ถูกรังแก (แบบที่เกิดในรัสเซีย) หรือถูกรีดไถได้

เงินสดจึงเป็นคำตอบของสภาวการณ์ไม่เชื่อใจกันแบบนี้ คนเวียดนามหลายคนที่นี่หรืออพยพออกไปนอกประเทศระหว่างสงครามเวียดนาม (1963-1975) บัดนี้รวยแล้วจึงชวนเงิน เข้ามาให้ญาติช่วยเก็งกำไร หรือเอาเข้ามาเองเพราะเห็นช่องทางได้เงินง่าย ๆ คนที่ซื้อที่ดินมา 100 ล้านบาท และขายได้ 200 ล้านบาทในไม่กี่อาทิตย์มีให้เห็นบ่อย ๆ เมื่อได้กำไรเป็นเงินสดก็ จำเป็นต้องหาทางเอาเงินนี้ไปหาประโยชน์ ครั้นจะฝากธนาคารก็ไม่กล้า จะลงทุนในหุ้นและ ตราสารหนี้ก็มีหนทางจำกัด จะค้าขายก็ไม่ใช่ว่าเรื่องง่าย ฯลฯ ดังนั้นจึงเอาไปซื้อที่ดินต่ออีกทอด ซึ่งเปรียบเสมือนมีน้ำมันหล่อลื่นให้เก็งกำไรกันต่อไป

การเอาเงินไปลงทุนเช่นนี้ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ กำไรที่เกิดขึ้นมิได้มาจากการผลิตหากเป็นผลจากการเปลี่ยนมือของเงิน โอกาสของการสร้างประโยชน์ของทุนจึงเสียไป ถ้าหากประชาชนมีความไว้วางใจกล้าฝากเงินในธนาคาร ระบบการกู้ยืมแบบสากลก็จะเกิดขึ้น และเป็นผลดีต่อทุกฝ่าย อย่างไรก็ตามการแก้ไขปัญหานี้ทำได้ยากเพราะมันผูกโยงกับระบบการเมือง การปกครอง สำหรับผู้ที่รู้ว่าถนนจะตัดไปทางไหนและนายทุนใกล้ชิดผู้มีอำนาจ ตลอดจนพรรคพวกญาติพี่น้องของผู้มีอำนาจมีโอกาสที่จะรวยอย่างมหาศาล

เรื่องที่สามคือคนเวียดนามชอบกินผลไม้ไทยมากโดยเฉพาะมังคุด ลำไย เงาะ มะม่วง และทุเรียน ดังนั้นจึงเป็นคู่แข่งในการบริโภคกับคนจีนซึ่งก็ชอบผลไม้ไทยเช่นกัน ปีหนึ่ง ๆ ชาวสวนจันทบุรีขายลำไยให้พ่อค้าเหล่านี้เป็นหมื่น ๆ ตัน เช่นเดียวกับมังคุดที่ออกมาจากจันทบุรีเป็นหมื่น ๆ ตันต่อปีเช่นกัน ปัจจุบันชาวสวนจันทบุรียิ้มย่องผ่องใสเพราะการคมนาคมทางถนนระหว่างไทย ลาว จีน เวียดนามสะดวกกว่าเก่าเป็นอันมากจนทำให้การขนส่งผลไม้เหล่านี้มีต้นทุนต่ำกว่าเก่า กอบกับเพื่อนบ้านมีอำนาจซื้อเพิ่มขึ้น และไม่มีภาษีขาเข้าอีกต่อไปสำหรับผลไม้ค้าขายกันในหมู่ประชาคมอาเซียน และอาเซียนกับจีน

สำหรับมะม่วงนั้นพ่อค้าเวียดนามซื้อผ่านคนไทยคนกลางซึ่งมาไล่ซื้ออีกต่อที่ตลาดไท (ตรงข้ามธรรมศาสตร์ รัชสิต) พิจิตร พิษณุโลก ฯลฯ โดยซื้อมะม่วงมันดิบ เช่น เขียวเสวย ฟาลัน แทบจะเรียกว่าซื้อไม่อั้น เพราะคนเวียดนามชอบกินมะม่วงสองพันธุ์นี้แบบจิ้มกับเกลือ และพริก

ผลไม้ไทยเป็นที่ชื่นชอบของคนอาเซียนมานาน ถือได้ว่ามีอนาคตที่ดีตั้งแต่ยังไม่เป็นประชาคมอาเซียนในปี 2015 คำถามก็คือทำอย่างไรจึงจะทำให้ผลไม้เหล่านี้มีมูลค่าสูงขึ้น จะแบ่งบางส่วนมาแปรรูป? ควบคุมปริมาณรวมให้ได้เพื่อราคาจะได้สูงขึ้น โดยมีพื้นที่ดินเหลือเอาไปทำอย่างอื่นเพิ่มเติม?

การนึกถึงเรื่องเวียดนามและไทย ไม่ควรคิดในเรื่องการแข่งขันว่าใครแข่งใคร ใครชนะใคร ซึ่งเป็นเรื่องไม่สร้างสรรค์ กรอบที่ควรคิดก็คือเราจะร่วมมือกันอย่างไรให้ประชาชนของเราทั้งสองมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เราต่างมีอะไรที่ดี (ไม่ดี) ที่เรา (ไม่) สมควรเอามาเป็นบทเรียน

เครื่องเคียงอาหารสมอง : ฟาร์มปลาบิกก็ม์แล้ว ฟาร์มปลา Salmon (แซลมอน) ก็มีแล้ว ฟาร์มปลา Trout ก็มีแล้ว (ที่จริงแซลมอนและ Trout เป็นปลาตระกูลเดียวกัน) ทำไมฟาร์มปลา Sturgeon ที่ผลิตไข่ปลาคาเวียร์ (Caviar) จะมีไม่ได้

ในโลกนี้ไม่มีปลาคาเวียร์ มีแต่ปลา Sturgeon ที่ไข่ของมันเรียกว่าคาเวียร์หรือไข่ปลาคาเวียร์ คนในโลกมักเข้าใจผิดว่าคาเวียร์เป็นไข่ของปลาชื่อเดียวกัน

คาเวียร์มีสีเทาคล้ำ มีรสชาติเค็มจัด มัน และมีกลิ่นคาวของทะเล ปัจจุบันคาเวียร์ที่มาจากปลา Sturgeon ในทะเล Caspian นั้นแทบไม่มีแล้วเพราะมันเป็นปลาที่ถูกจับจนใกล้สูญพันธุ์ (ความอร่อยของไข่ทำร้ายตัวมันเอง)

ปริมาณคาเวียร์นุ่มที่สุดในช่วงประวัติศาสตร์ในอิหร่าน (1979) และในระหว่าง 1993-1995 ปลาถูกจับจนแทบไม่มีเหลือ ในปี 1998 UN เข้ามาบีบบทบาทควบคุมจนแทบจะไม่มีไข่ปลาคาเวียร์จากปลาจับจากทะเล ยกเว้นมาจากตลาดมืดที่มีปริมาณน้อยมาก

ปัจจุบันคาเวียร์จากฟาร์มซึ่งเกิดจากการเลี้ยงปลา Sturgeon เริ่มออกสู่ตลาด ว่ากันว่ารสชาติไม่ต่างไปจากปลารธรรมชาติ (หากคนรู้จักรสชาติคาเวียร์ธรรมชาติได้น้อยมากจนเปรียบเทียบไม่ได้กระมัง) ราคาที่ถูกกว่า ชนิดคุณภาพพอใช้ราคาตก 30 กรัม ต่อ 80 เหรียญสหรัฐ (2,400 บาท) ซึ่งหากเป็นไข่ปลารธรรมชาติชั้นดีก็แพงเป็น 4 เท่า

ผลผลิตคาเวียร์จากฟาร์มเพิ่มจาก 500 กิโลกรัมในปี 1998 เป็น 150 ตันในปัจจุบัน (ไข่ปลารธรรมชาติลดจากปีละ 300 ตัน เหลือใกล้ศูนย์)

โลกไม่เคยหยุดนิ่ง ตราบใดที่มีคนต้องการบางสิ่งโดยให้ราคาสูงแล้ว กลไกตลาดจะพยายามบันดาลให้เกิดขึ้นเสมอ แต่ก็ไม่จำเป็นต้องประสบความสำเร็จเสมอไป เช่น จ้างให้ขโมยพระพุทธรูปที่คนเคารพบูชา กลไกตลาดบางครั้งก็มีศีลธรรมจรรยากำกับอยู่เหมือนกัน

น้ำจิ้มอาหารสมอง : Education has to produce the perfect man ____sound in character, active in mind, and strong in body. (Plato)

การศึกษาต้องสร้างคนที่สมบูรณ์แบบ มีบุคลิกอุปนิสัยที่ดี มีจิตใจที่กระตือรือร้น และมีร่างกายที่แข็งแรง
